

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

253

Серія «Педагогіка, психологія, філософія»

Київ – 2016

ISSN (online) 2413-5321

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» / Редкол.: С. М. Ніколаєнко (відп. ред) та ін. – К.: Міленіум, 2016. – Вип. 253. – 354 с.

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради НУБіП України, протокол № 1 від 26 серпня 2016 р.

У збірнику вміщено статті науковців, викладачів, докторантів і аспірантів з актуальних питань педагогіки та психології.

Collection of scientific papers contains articles of scholars, professors, doctoral students and post-graduates on actual problems of pedagogy and psychology.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Ніколаєнко С. М., д-р пед. наук, проф. (відп. редактор); **Ібатуллін І. І.**, акад. НААН України, д-р с.-г. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Амеліна С. М.**, д-р пед. наук, проф. (заст. відп. редактора); **Кирилюк В. І.**, канд. с.-г. наук, пр. наук. співроб. (відп. секретар); **Сопівник І. В.**, д-р пед. наук, доц. (заст. відп. секретаря); **Валат В.**, д-р пед. наук, проф. (за згодою); **Валітова І. Є.**, канд. псих. наук, доц. (за згодою); **Восінський Ц.**, д-р гум. наук, професор (за згодою); **Вус В. І.**, канд. псих. наук; **Гошовський Я. О.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Денисюк Л. М.**, канд. псих. наук; **Журавська Н. С.**, д-р пед. наук, проф.; **Зайченко І. В.**, д-р пед. наук, проф.; **Карпукіна А. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Кокун О. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Костриця Н. М.**, д-р пед. наук, проф.; **Лузан П. Г.**, д-р пед. наук, проф.; **Мартинюк І. А.**, канд. псих. наук; **Михайліченко М. В.**, кан. пед. наук, доц.; **Пригодій М. А.**, д-р пед. наук, проф.; **Романюк І. М.**, канд. пед. наук, доц.; **Рум'янцева І. М.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Сергієнкова О. П.**, д-р псих. наук, проф. (за згодою); **Собчик В.**, д-р с.-г. наук, проф. (за згодою); **Сопівник Р. В.**, д-р пед. наук, доц.; **Тверезовська Н. Т.**, д-р пед. наук, проф.; **Теслюк В. М.**, канд. псих. наук, доц.; **Храска М.**, д-р тех. наук, проф. (за згодою); **Шинкарук В. Д.**, д-р філол. наук, проф.; **Шмаргун В. М.**, д-р псих. наук, проф.

Наукові рецензенти:

Шевченко Г. П., д-р пед. наук, член-кор. НАПН України (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля)

Данилюк І. В., д-р псих. наук, професор (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Збірник наукових праць «Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» включено до переліку наукових фахових видань з педагогічних наук (Наказ МОН України від 12.05.2015 № 528).

Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» зареєстрований в таких міжнародних інформаційних та наукометричних базах: PИHЦ; Academic Resource Index; ResearchBib; BASE; Polska Bibliografia Naukowa; Google Scholar; Jifactor.

Адреса редколегії: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навч. корпус. № 15, ауд. 207, тел.: (044) 527-80-73

Засновник

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 17091 – 5861Р від 28.09.2010 р.

Статті подано в авторській редакції. Автори статей відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей. Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2016

3. Naumenko, O. (2010) Komputer ta dytyna Psykhologichna gazeta [Computer and child], 2, 3-6.
4. Naumenko, T. (2006) Chy buvaie kompiuterna zalezhnist u doshkoliat? [Sometimes computer addiction in preschoolers] Psykholoh. 46, 30-31.
5. Psykhologichni vpravy dlia treningiv [Psychological exercises for training] [Elektronnyi resurs]– Rezhym dostupu: [http // psylist.net](http://psylist.net).

СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОФИЛАКТИКА КОМПЬЮТЕРНОЙ ЗАВИСИМОСТИ ПОДРОСТКОВ

Ю.А. Курисько, С.О. Кубицкий

Аннотация. В статье освещены особенности социально-педагогической профилактики игровой компьютерной зависимости подростков. Рассмотрены методы профилактики и направления ее работы.

Ключевые слова: компьютер, компьютерная зависимость, социально-педагогическая профилактика, профилактика компьютерной зависимости, социальный педагог.

SOCIAL-PEDAGOGICAL PREVENTION OF COMPUTER ADDICTION IN ADOLESCENTS

Yu. Kurisko, S. Kubitskiy

Abstract. In the article the peculiarities of social and pedagogical prevention of computer game addiction of adolescents. The methods of prevention and direction of its work.

Keywords: computer, computer addiction, social-pedagogical prevention, prevention of computer addiction, social worker.

УДК 37.38.781

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ФАХІВЦІВ З МУЗИКИ У ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук,
професор кафедри авіаційної англійської мови
Національний авіаційний університет
E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядається управління якістю фахівців з музики у педагогічних вищих навчальних закладах. Модернізація освітньої діяльності в музичній сфері повинна бути спрямована на створення нової системи цінностей, заснованій на гуманізмі і естетичному вихованні, і сприяти задоволенню потреб різних соціальних груп у культурному розвитку. Для сучасної освітньої системи особливої актуальності набуває питання про визначення науково обґрунтованих критеріїв оцінювання управління якістю музичної освіти в педагогічному вищому навчальному закладі.

Ключові слова: управління, музика, вищі навчальні заклади, освіта.

Актуальність (Introduction). Система управління якістю підготовки фахівців повинна спрямовуватися на досягнення оптимального ступеня упорядкування педагогічної діяльності з урахуванням соціальних, економічних і державних потреб. Тому вона потребує якісної модернізації та адаптації до загальноєвропейських стандартів, а це неможливо без належної підтримки з боку держави й вирішення низки істотних питань, серед яких можна виділити такі як необізнаність суспільства щодо суті освітньо-кваліфікаційних рівнів, невисока ступінь готовності вітчизняних ВНЗ до жорстокого конкурентного змагання на ринку освітніх послуг і слабе матеріально-технічне забезпечення навчального процесу[1].

© Т. П. Кучай, 2016

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблему управління якістю фахівців з музики розглядали такі науковці, як Б.Асаф'єв, О.Апраксіна, Н.Ветлугіна, С.Горбенко, Н. Гуральник, В.Закутський, Д.Кабалевський, І. Лаптев, М.Леонтович, О.Михайличенко, В.Мішедченко, В. Попов, О.Ростовський, К.Стеценко, П.Халабузарь, В.Черкасов, В.Шацькі та ін.

Мета (Purpose). За мету ми поставили висвітлити проблему управління якістю фахівців з музики у педагогічних ВНЗ.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Необхідно вдосконалити механізми та процедури підготовки фахівців - науково-педагогічних працівників і науковців вищої кваліфікації, що потребує децентралізації управління з передачею частини державних повноважень університетам. Такі процеси можуть мати як позитивний, так і негативний характер. Але усвідомлення таких результатів і їх прогнозування - одне із головних завдань сьогодення. При цьому підвищення рівня відповідності освіти вимогам сучасності й реалізація освітньої політики у сфері якості освіти можлива тільки з урахуванням функцій сучасної школи як соціального інституту, провідною функцією якого є оновлення соціальних цінностей і норм за рахунок відпрацювання нових та переймання прогресивних цінностей зі світового освітнього досвіду, адекватних соціально-історичним умовам України [1].

Метою вищої освіти сьогодні є підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство в навчанні, вихованні та науково-методичній роботі. Саме тому особлива увага приділяється питанню забезпечення якості освіти у вищих навчальних закладах. Якість вищої освіти - це багатовимірне поняття, яке охоплює усі сторони діяльності вищого навчального закладу: навчальні та академічні програми, навчальну та дослідницьку роботу, професорсько-викладацький склад і студентів, навчально-матеріальну базу і ресурси. Вищий навчальний заклад надає послуги трьом суб'єктам - замовникам освітнього процесу, тобто виробництву, для якого готуються кваліфіковані кадри; особі, що одержує освіту; державі, яка виступає гарантом освітнього процесу. Управління якістю підготовки фахівців вищої кваліфікації ґрунтується на контролі за дотриманням державних вимог до рівня навчання і забезпечується зовнішніми (по відношенню до вищого навчального закладу) процедурами ліцензування освітньо-професійних програм, атестації та акредитації вищих навчальних закладів.

Ми вважаємо, що до основних складових системи управління якістю підготовки фахівців у вищих навчальних закладах варто віднести: 1) кадрове забезпечення навчального процесу; 2) розробку вимог до контингенту тих, хто навчається; 3) визначення характеристик та умов системи атестації тих, хто навчається; 4) розробку показників навчально-методичного забезпечення навчального процесу; 5) визначення рівня і характеристик навчально-лабораторної бази; 6) розробку видів і характеристик технологій, що використовуються в процесі навчання (включаючи самостійну та індивідуальну роботу студентів); 7) визначення інформаційно-бібліотечного забезпечення навчального процесу; 8) розробку інших спеціальних умов, обумовлених під час вступу [2].

Застосування процесного підходу в системі управління якістю підготовки майбутніх учителів музики передбачає моделювання мережі процесів, із яких складається діяльність вищого навчального закладу. При цьому всі процеси вищого навчального закладу можна розподілити на процеси менеджменту; основні процеси, безпосереднім результатом яких є надання освітньої послуги; допоміжні процеси, результатом яких є створення необхідних умов для здійснення основних процесів; процеси вимірювання, аналізування та поліпшення. Успішна діяльність вищого навчального закладу та задоволення споживачів залежать саме від основних процесів, які виконують головну роль по відношенню до інших процесів. За визначенням В. Єфимова, основні процеси являються стратегічно важливими для успішності організації, пов'язані зі створенням продукції (по-

слуги), впливають на задоволеність споживачів, сприяють реалізації місії організації.

Моделювання системи управління якістю підготовки майбутніх учителів музики можна визначити як процес побудови моделі, що відображає властивості, взаємозв'язки, структурні й функціональні характеристики керованих процесів, істотні з точки зору здійснення управлінських рішень. При цьому модель забезпечує отримання нової корисної інформації о системі управління в плані поставленого завдання дослідження та передбачає можливість перевірки її дійсності [3].

Для сучасної освітньої системи особливої актуальності набуває питання про визначення науково обґрунтованих критеріїв оцінювання управління якістю музичної освіти в педагогічному вищому навчальному закладі. Критерії зумовлюють спрямованість організаційно-методичних заходів, а також встановлюють межі можливого для вибору якості й масштабу дій керівника. Критерієм є ознака, згідно з якою здійснюється оцінювання, визначення або класифікація будь-якого явища, процесу, діяльності. Без формулювання критеріїв робота з удосконалення управління вже від початку виявляється невизначеною: які ознаки визначають, наскільки вдалий вибір варіанта управління здійснено за конкретних умов [4]. Для діагностики ефективності роботи необхідно розробити систему критеріїв, які дозволять моніторити правильність управлінських рішень [5, с. 284].

Музична освіта є значущим феноменом культури, адже вона сприяє розвитку творчих здібностей людини, розширює її світогляд, дозволяє долучитися до культурних здобутків людства. У цьому плані об'єктивно зростають роль і значення усіх компонентів культурної політики, які стосуються розвитку музичної освіти. Оновлення системи управління музичною освітою передбачає зміну істотних властивостей її елементів, відносин між ними, а також появу нових інтеграційних якостей.

Державне регулювання розвитку музичної освіти в Україні є складовою державної політики у сфері культури, яка представляє собою складний нормативно-врегульований комплекс відносин щодо організації і управління діяльністю закладів культури і мистецтва, що встановлюється між органами державного управління та працівниками сфери культури, установами і закладами, що займаються створенням, поширенням і передачею культурних цінностей. Головною метою державної політики є сприяння задоволення духовних і культурних потреб громадян та забезпечення гармонійного культурного розвитку нації.

Модернізація освітньої діяльності в музичній сфері повинна бути спрямована на створення нової системи цінностей, заснованій на гуманізмі і естетичному вихованні, і сприяти задоволенню потреб різних соціальних груп у культурному розвитку [5].

Висновки і перспективи (Discussion). Для сучасної освітньої системи особливої актуальності набуває питання про визначення науково обґрунтованих критеріїв оцінювання управління якістю музичної освіти в педагогічному вищому навчальному закладі.

Список використаних джерел

1. Барабаш О.О., Барабаш Т.М., Гострик О.М. Проблемні питання управління якістю підготовки фахівців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>
2. Сідорова Т.О., Лисак Г.Г. Управління якістю підготовки фахівців у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2229/1/2010_01_37.pdf
3. Скрипнікова Л. В. Моделювання системи управління якістю підготовки майбутніх учителів музики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/skripnikova-l-v-modelyuvannya-sistemi-upravlinnya-yakisty-pidgotovki-maybutnih-uchiteliv-muziki/>
4. Ульянова В.С. Критерії та показники результативності управління якістю музичної освіти в педагогічному вищому навчальному закладі // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2014, Вип. 36 (89). – С. 598-605.

5. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю / Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету Біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2010. Вип. 165, Ч.1. – С. 282–286.

6. Дорош Т. Організаційно-правові засади управління музичною освітою в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/4/07.pdf>

References

1. Barabash O.O., Barabash T.M., Gostryk O.M. Problems of quality management training specialists [electronic resource]. - Access: <http://dspace.onou.edu.ua/jspui/bitstream/>

2. Sidorova T.O., Lysak G.G. Quality management training in higher education [electronic resource]. - Access: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2229/1/2010_01_37.pdf

3. Skripnikova L. Modeling quality management system training future music teachers [electronic resource]. - Access: <http://ntkonf.org/skripnikova-l-v-modelyuvannya-sistemi-upravlinnya-yaklstyu-pidgotovki-maybutnih-uchiteliv-muziki/>

4. Ulianova V. (2014) Criteria and indicators of management quality music education in pedagogical higher education Pedagogy. *Formation of creative personality in higher and secondary schools*. Vol. 36 (89). 698-605.

5. Sopiwnyk, R. V., Sopiwnyk I. V. (2010) Eksperymentalna robotu z udoskonalennia vykhovnoi roboty zi studentskoiu moloddu [Experimental work on improvement of educational work with students] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seria «Pedagogika, psykholohia, filosofia»*, 155/1, 282–286.

6. Dorosh T. The organizational principles of management musical education in Ukraine [electronic resource]. - Access: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/doc/4/07.pdf>

УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОМ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО МУЗЫКЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗ

Т.П.Кучай

Аннотація. В статті розглядається управління якістю спеціалістів по музиці в педагогічних вищих навчальних закладах. Модернізація освітньої діяльності в музичній сфері повинна бути направлена на створення нової системи цінностей, заснованої на гуманізмі та естетичному вихованні, і сприяти задоволенню потреб різних соціальних груп в культурному розвитку. Для сучасної освітньої системи особливу актуальність набуває питання про визначення науково обґрунтованих критеріїв оцінки управління якістю музичного навчання в педагогічному вузі.

Ключевые слова: управление, музыка, высшие учебные заведения, образование.

QUALITY MANAGEMENT EXPERTS MUSIC IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

T.P. Kuchai

Abstract. The article deals with quality control specialists teaching music in higher education. Modernization of education in the music field should be aimed at creating a new system of values based on humanism and aesthetic education, and to address the needs of different social groups in cultural development. For the modern educational system becomes especially important question of the definition of scientifically based criteria for evaluating quality management of music education in the pedagogical university.

The purpose of higher education today is to train professionals capable of ensuring the transition from an industrial to an information society through technological innovation in training, education, scientific and technical work. That is why special attention is given to quality assurance in higher education. The quality of higher education - a multi-dimensional concept

that covers all aspects of research, faculty and student services of three are prepared for qualification of the educational process compliance with state (higher education) process and accreditation of high

Modernization of values based on human social groups in cultural

For the modern definition of scientifically based the pedagogical university

Key words: ma

УДК 37.8.81
ПРОФЕСІ

О.В. КУЧА

Анотація.

Наголошується на якісному рівні освіти; сформованості мовленнєвих здібностей.

Ключові слова: дентіє.

Актуальніс змісту підготовки шляхів гуманістичності, невід'ємною мовою у фаховій парадигми неперукових і культурних самореалізація

Нині вищі яка має достатні всіх стилів та жа свячено чимало

Аналіз о publicatіons). Ш процесі мовної

that covers all aspects of the university: teaching and academic programs, training and research, faculty and students, educational material and resources. Higher education institution provides services of three entities - customers of the educational process, ie production, which are prepared for qualified personnel; person receiving education; State which is the guarantor of the educational process. Quality management training of highly qualified based on control of compliance with state requirements for the training and provided with external (in relation to higher education) procedures for licensing educational and vocational programs, certification and accreditation of higher education institutions.

Modernization of education in the music field should be aimed at creating a new system of values based on humanism and aesthetic education, and to address the needs of different social groups in cultural development.

For the modern educational system becomes especially important question of the definition of scientifically based criteria for evaluating quality management of music education in the pedagogical university.

Key words: management, music, higher education, education.

УДК 37.8.81

ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЄВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук,

професор кафедри авіаційної англійської мови

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, заступник директора Інституту доуніверситетської підготовки

Національний авіаційний університет

E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядаються професійно-мовленнєві компетенції. Наголошується на тому, що загальний мовленнєвий розвиток студента визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється у професійній діяльності; сформованістю мотиваційної сфери, професійної спрямованості, розвитком мовленнєвих здібностей.

Ключові слова: професійно-мовленнєві компетенції, освіта, підготовка студентів.

Актуальність (Introduction). Сучасна освітня парадигма зумовлює оновлення змісту підготовки фахівців різних профілів у системі вищої освіти, пошук ефективних шляхів гуманістичного розвитку в аспекті сформованості в них професійної компетентності, невід'ємною складовою якої є мовно-мовленнєва. Належне володіння державною мовою у фаховій комунікації є важливим чинником реалізації складових соціокультурної парадигми неперервної освіти, оскільки уможлиблює доступ майбутнього фахівця до наукових і культурних цінностей народу, формує усвідомлену мовну поведінку, є підґрунтям самореалізації, духовного й інтелектуального зростання особистості.

Нині вищі навчальні заклади покликані формувати національно-мовну особистість, яка має достатні лінгвістичні знання з мови й уміє послуговуватися мовними ресурсами всіх стилів та жанрів мовлення. Проблемі мовного компонента в змісті вищої освіти присвячено чимало праць та соціальних досліджень у галузі лінгводидактики [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Шляхи підвищення рівня володіння українським професійним мовленням у процесі мовної освіти розробляли Л. Барановська, Г. Берегова, Н. Босак, Л. Головата,

І. Дроздова, Н. Костриця, Л. Лучкіна, В. Михайлюк, Т. Симоненко, Н. Тоцька, Т. Рукас, О. Артем'єва, В. Коломієць, О. Іскандарова, О. Любашенко, А. Мудрик, Є. Пассов, О. Стояновський, Ю. Стрельцов, Ю. Федоренко та інші.

Мета (Purpose). За мету ми поставили розглянути професійно-мовленнєві компетенції в освітньому процесі.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Формування професійно-мовленнєвих компетенцій є складним, багатоаспектним процесом науково-пізнавальної, практичної й контрольної-рефлексивної діяльності, що вимагає поетапного навчання, відповідних дій та реакцій викладача й студента, оптимального вибору форм, методів, прийомів, засобів і видів навчальної діяльності [1].

Організація мовленнєвої діяльності в умовах університетської освіти передбачає засвоєння студентами знань про мову і мовлення, набуття ними власного мовленнєвого досвіду, спрямованість особистості до саморозвитку і самореалізації, формування само-свідомості в оволодінні професійними мовленнєвими вміннями. Загальний мовленнєвий розвиток студента визначається якісним рівнем його мовленнєвої діяльності, яка виявляється у професійній діяльності; сформованістю мотиваційної сфери, професійної спрямованості, розвитком мовленнєвих здібностей. Запропонований Л. Спірним підхід до вимірювання рівнів умінь передбачає брати до уваги: моральні якості особистості, педагогічну ерудицію, сформованість комплексів евристичних дій, психологічну готовність до роботи. Наслідком професійного зростання особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є фахова компетентність, яку набуває студент. А розвиток мовленнєвих здібностей та комунікативної культури визначає мовленнєву компетентність майбутнього фахівця.

Застосування сучасних технологій навчання також є важливою психологічною умовою нормального розвитку фахівця, його особистості, його здібностей, його мовленнєвої компетентності. У практиці навчально-виховної діяльності сучасного вищого навчального закладу найпоширеніші такі технології навчання: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології та активні методи навчання, інформаційні технології, особистісно орієнтоване навчання [2].

У найголовніших освітянських документах окреслено основні принципи розбудови освіти. Завдання професійної освіти – підготовка кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, відповідального, компетентного, який володіє не лише знаннями, високими моральними якостями, а й уміє діяти адекватно у відповідних ситуаціях, застосовуючи знання й беручи на себе відповідальність за свою діяльність та готового до постійного професійного росту й професійної мобільності. Розвиток сучасної освіти робить усе актуальним вирішення проблеми оцінки професійності педагога, рівня його професійної компетентності, перспектив зросту, можливостей професійного вдосконалення. Під професійною компетентністю вихователя розуміється єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності [3].

Мовну компетенцію визначаємо як знання норм і правил сучасної української літературної мови, уміле їх використання в процесі мовлення, система вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття й вербального відтворення явищ об'єктивної дійсності. Мовленнєва компетенція – це вміння говорити, слухати, читати, писати, тобто вміння, пов'язані з мовленнєвою діяльністю, з побудовою діалогічних і монологічних висловлювань у конкретній ситуації, відповідно до рівнів мовної компетенції учасників спілкування.

Діагностуючи рівень мовленнєвої компетентності майбутніх учителів, ми маємо керуватися такими критеріями": 1. Володіння активною лексикою, яка характеризує духовний світ письменника. 2. Майстерне використання мовлення як регулятора спілкування з вихованцями на основі принципу: „Якомога більше вимоги до людини, але разом з

тим і якомога більше поваги до неї". 3. Логічність, доступність, чіткість, переконливість, стрункість у композиції висловлювання. 4. Володіння особливостями того чи іншого мовленнєвого стилю відповідно до жанру висловлювання й ситуації спілкування. 5. Володіння образно-виражальними засобами мови. 6. Володіння теоретико-літературною, мистецтвознавчою та загально філософською термінологією [4].

Професійна комунікативна (мовна) компетенція передбачає насамперед наявність професійних знань, а також загальної гуманітарної культури людини, її вміння орієнтуватися в навколишньому світі, вмінь і навичок спілкування. Тобто вона формується на основі комунікативної компетенції.

Комунікативна компетенція – сукупність знань про спілкування в різноманітних умовах і з різними комунікантами, а також умінь їх ефективного застосування у конкретному спілкуванні в ролі адресанта і адресата. Комунікативна компетенція передбачає володіння мовленнєвими уміньми й навичками, необхідними для спілкування, сукупність знань про норми й правила ведення природної комунікації.

Формування професійно-мовленнєвої компетенції передбачає:

- глибокі професійні знання і оволодіння понятійно-категоріальним апаратом певної професійної сфери та відповідною системою термінів;
- досконале володіння сучасною українською літературною мовою;
- вміле професійне використання мовних стилів і жанрів відповідно до місця, часу, обставин, статусно-рольових характеристик партнера (партнерів);
- знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні;
- умінь працювати з різними типами текстів;
- орієнтування у потоці різномовної та різнотипної інформації українською мовою на різних каналах її передавання;
- вміння знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати та використовувати інформацію профільного спрямування;
- володіння інтерактивним спілкуванням, характерною ознакою якого є необхідність миттєвої відповідної реакції на повідомлення чи інформацію, що знаходиться в контексті попередніх повідомлень;
- володіння основами риторичних знань і вмінь;
- умінь оцінювати комунікативну ситуацію швидко і на високому професійному рівні приймати рішення та планувати комунікативні дії [5].

Професійну мовленнєву компетентність студентської молоді необхідно формувати як під час навчальних занять, так і в поза аудиторній виховній роботі [6-9].

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, професійно-мовленнєва компетенція особистості є показником сформованості системи професійних знань, комунікативних умінь і навичок, ціннісних орієнтацій, загальної гуманітарної культури, інтегральних показників культури мовлення, необхідних для якісної професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Борисенко В.В. Етапи формування професійно-мовленнєвих компетенцій студентів-економістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/VchdpuP_2013_2_108_23.pdf
2. Каменева В. Професійне становлення та формування мовленнєвої компетентності психолога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/903/94/>
3. Залізняка А. Мовленнєва компетентність як складова процесу професійної підготовки майбутнього вихователя // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. - № 8 (Ч. 2). - С. 164-170.
4. Білоус Н. М. Формування мовленнєвої компетенції в студентів філологів у процесі вивчення методики викладання української літератури. – Методичний пошук: Викладацько-студентські наукові роботи з питань методики викладання мови і літератури. – Житомир: Вид-во: ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – Випуск дванадцятий. Частина І. – С. 45-51.

5. Професійна мовнокомунікативна компетенція [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5265227/page:2/>
6. Сопівник І. В. Виховуюче навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців / І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2015. Вип. 220 – С. 166-172.
7. Сопівник Р. В. Експериментальна робота з удосконалення виховної роботи зі студентською молоддю / Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2010. Вип. 155, Ч.1. – С. 282–286.
8. Сопівник І.В. Теорія і практика виховання моральної відповідальності сільської молоді [Текст]: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Сопівник Ірина Віталіївна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Київ, 2014. - 40 с.
9. Сопівник Р.В. Планування виховної роботи у вищому навчальному закладі / Р.В.Сопівник // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія». – 2016. – № 239. – С. 229-234.

References

1. Borisenko, V.V. Stages of formation of professional competence of students of speech economists [electronic resource]. - Access: file:///C:/Users/%D0%94%D0%BE%D0%BC/Downloads/VchdpuP_2013_2_108_23.pdf
2. Kameneva, V. Professional formation and formation of speech competence psychologist [electronic resource]. - Access: <http://vuzlib.com/content/view/903/94/>
3. Zaliznyak, A. (2013) Speech competence as part of the process of training future educator. *Problems of modern teacher*. № 8 (Part 2). 164-170.
4. Belous, N.M. (2014) Formation of speech competence in philology students in the study of methods of teaching Ukrainian literature. *The methodical search: faculty-student research papers on methodology of teaching language and literature*. Zytomyr: Issue twelfth. Part I. 45-51.
5. Professional speech competence [electronic resource]. - Access: <http://www.studfiles.ru/preview/5265227/page:2/>
6. Sopivnyk, I. V. (2015) Vychovuiuche navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnix fakhivtsiv [Bringing up the training in the professional training of future specialists] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seria «Pedagogika, psykholohiia, filosofiiia», 220, 166-172.*
7. Sopivnyk, R. V., Sopivnyk I. V. (2010) Eksperymentalna robota z udoskonalennia vykhovnoi roboty zi studentskoiu moloddu [Experimental work on improvement of educational work with students] *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / Seria «Pedagogika, psykholohiia, filosofiiia», 155/1, 282–286.*
8. Sopivnyk, I.V. (2014) Teoriia i praktyka vykhovannia moralnoi vidpovidalnosti silskoi molodi [Theory and practice of education of the rural youth of moral responsibility] *Skhidnoukr. nats. un-t im. Volodymyra Dalia*. - Kyiv, 40 s.
9. Sopivnyk, R. V. (2016) Planuvannia vykhovnoi roboty u vyshchomu navchal'nomu zakladi. *Naukovyi visnyk Natsional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seria "Pedagogika. Psykholohiia. Filosofiiia", 239, 229-234.*

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-РЕЧЕВАЯ КОМПЕТЕНЦИИ: РЕЗУЛЬТАТ МОДЕРНИЗАЦИИ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Т.П.Кучай, О.В.Кучай

Аннотация. В статье рассматриваются профессионально-речевые компетенции. Отмечается, что общий речевое развитие студента определяется качественным уровнем его речевой деятельности, которое проявляется в профессиональной деятельности; сформированность мотивационной сферы, профессиональной направленности, развитием речевых способностей.

Ключевые слова: профессионально-речевые компетенции, образование, подготовка студентов.

PROFESSIONAL AND SPEECH COMPETENCE, A RESULT OF MODERNIZATION OF MODERN EDUCATION

T.P. Kuchai, O.V.Kuchai

Abstract. *The article deals with professional and speech competence. It is noted that the overall development of student speech quality is determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. Formation of professional professional and speech competence is complex, multidimensional process of research and learning, practical control and reflective activity that requires gradual training, appropriate actions and reactions of the teacher and the student, the optimal choice of forms, methods, techniques, tools and learning activities. Organization of speaking in terms of university education implies mastering knowledge of language and speech acquisition of own speech experience orientation of the individual to self-development and self-identity formation in the mastery of professional speech abilities. The overall development of student speech quality determined by its level of speaking, which is found in professional activities; formation of motivational sphere, professional orientation, development of speech abilities. The consequence of future professional growth of the individual and professional development of its professional skills is professional competence acquired by the student. A development of speech abilities and speech communication culture determines the competence of a specialist.*

Keywords: professional competence, speeches, education, training students.

УДК 378-057.87:17:63

КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ВИХОВАНOSTІ КРАСИ ВЧИНКУ СТУДЕНТІВ

А.О. КУШНІР, здобувач кафедри педагогіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: antonina_gabrus@ukr.net

Анотація. *Здійснено аналіз вихованості краси вчинку; виявлено і охарактеризовано критерії вихованості краси вчинку з відповідними показниками. На основі різних підходів науковців виділено компоненти вихованості краси вчинку студентів.*

Ключові слова: краса вчинку, вища школа, критерії, показники, підходи.

Актуальність (Introduction). Конкретизуючи проблему щодо теми дослідження можна визначити, що українське суспільство потребує висококваліфікованих фахівців аграрного профілю, які не лише володіють професійними вміннями, але й є носіями моральних цінностей і норм та здійснюють вчинки порядні і бажані в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Проблема виховання краси вчинку студентської молоді висвітлена у працях О. Рудницької, М. Тофтула, В. Татаркевича, С. Крилової та ін. Сутності вихованню краси вчинку присвятили дослідження І. Бех, М. Євтух, Г. Шевченко, Н. Миропольська, Р. Сопівник, В. Шинкарук, Е. Помиткін, І. Сопівник, В. Татенко та ін.

Мета (Purpose) статі – визначити критерії та показники вихованості краси вчинку студентів.

Методи (Methods). У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, вивчення передового досвіду.

Результати (Results). Відомі педагоги та психологи (Е. Фромм, М. Бахтін, В. Роменць, І. Бех, Г. Шевченко, В. Татенко, В. Татаркевич) розглядали «вчинок» всезагальним філософським принципом, який допомагає тлумачити природу людини і світу в їх